

Naujienu Antroji Dalis

NR. 851

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

Dienų skeveldros

I.

O kodėl dr. P. Ancevičiaus nėra Lietuvių Enciklopedijoje? — teiraujasi vienas skaitytojas. Kažkokia juoda katė yra perbėgusi tarp brolių Biržiškų ir dr. P. Ancevičiaus. Žodinė kova vyko iki mirties. Kaltės esama abiejose pusėse. Dr. P. A. kaip ir kiekvienas emigrantas, nutolo nuo Lietuvos gyvenimo, nes gi įniko į sovietiką ir kitus dienos reikalus. Metai ėjo, o pažūros liko iš 1927 m. Broliai Biržiškos, vėliau patys emigrantai, kvestionavo teisę... emigruoti.

O kas ir gali būti be krislo? Dr. P. A. pyko ant prof. Mykolo, kad anas buvo Vilniui vaduoti sąjungos iniciatorius ir ilgametis vairuotojas. O prof. Vaclovas pyko, kad dr. P. A. pyksta ant Mykolo, ir, be kita ko, kaltino dr. P. A., kad nutolęs iš viso nuo socialistinio sąjudžio, ir rinko visa kas neigiama.

Lietuvių Enciklopedijoje nėra dr. P. A., o vertėjo! Juk jis vienas iš pirmųjų vadinamųjų socialistinio realizmo (Plechano) kritikų, gelbėjęs versti lietuviškosios poezijos į lenkų kalbą, be kitų, rašė sovietinėmis temomis "Vilniaus Žodyje" ir t. t. ir t. t.

Už Lietuvių Enciklopediją atsako Vaclovas. Bet neįdėjo jo ir prof. Mykolas. Galvoje turiu "Podręczna Encyklopedia Pow-szechna, 1954 m. Bet ką čia kaltinti (nors už visą lituaniką praneštas atsaką prof. M. Biržiška) dėl dr. P. A., kai praleista Dovydenas, Grušas, Ant. Gustaitis, Girmius, Gira, Miškinis, Radauskas, Zobarskas ir kt. ...

II.

Dr. P. A. gyveno Vilniuje lyg zuikis už kupsto, ypač po K. Lukšos nutikimo. Ką aš sakau nutiko, skandalo, tarptautine prasme. Pabėgęs nuo tautininkų režimo ramiai sau žmogus studijavo Vilniaus universitete. Vieną dieną spaudoj žinutė: Lietuvos pasienio policijos būkle bandęs persipiauti gyslas. Išgelbėtas. Kalėjime. Kas nutiko? Ogi lenkų saugumas pasiūlė Lukšai talkinėti įvairiomis žiniomis. Ans atsisakė. Tada žvalgyba bekeršydama išdavė Lietuvos policijai. Sulaužyta azilio teisė. Sunerimo tūkstančiai emigrantų Lenkijoje prisiglaudusių.

Kaip po ultimatumo, Kaunui spaudžiant, dr. P. Ancevičius ištremtas į Varšuvą, (nelegalaus) Laikinojo Vilniaus Lietuvių Komiteto pirm. A. Stašys pareiškė Nepriklausomai Lietuvai protestą.

Tiek į Skaitytojo laišką.

III.

"Literatūroj ir Mene" baigia-

ma diskusijos dėl nusikaltimų jaunimo tarpe. Čia dialogas tarp poeto Matuzevičiaus ir kriminalinės policijos viršininko:

Matuzevičius: "Kavinės ir klubai būna perpildyti, jaunimas buriasi privačiuose namuose, o kartais ir namų rūsiuose. Ten jie kelia išgertuves, triukšmauja, tyčiojasi iš suaugusių, o dažnai ir nusikalsta. Kiekvieno namo gyventojai mato, kas vyksta jų kiemuose ir rūsiuose, bet paauglių griežčiau nesudraudžia. O, be to, tiesiog bijosi..."

Neatsakingai kartais į darbą žiūri ir Vaikų sporto mokykla, nesigilindami į savo auklėtinių elgesį, mokslo pažangumą. Gana dažni atvejai, kai treniruotes lanko antramečiai arba silpnai besimaką. Neretai pasitaiko, kai savo "mokslą", ypač boksininkai, demonstruoja ne vietoje ir nusirita ligi nusikaltimo...

Apskritai, tėvai ir jų pažįstami juk puikiai žino, kuris iš paauglių yra ant nusikaltimo slenksčio. Žino ir dažnai nieko nedaro. Nesuprantamas ir milicijos požiūris, kai leidžiama paaugliams gaujomis slampinėti gatvėse.

S. Lisauskas: O ką, jūsų nuomone, daryti? Sulaikyti? Nėra tokio įstatymo.

E. Matuzevičius: Bet jie išūliai pažeidinėja elgesio viešose vietose taisykles, stumdo praeivius, triukšmauja. Paprasčiausia — įspėti, sudrausti.

S. Lisauskas: Sulaikyti neturime teisės. O įspėjimas — iki kito kampo.

E. Matuzevičius: O jeigu jie triukšmauja kiemuose, gyventojams trukdo poilsį?

S. Lisauskas: Patys gyventojai gali sudrausti. Mes neturime tiek milicijos darbuotojų, kad jie saugotų kiekvieno namo rimtį.

"Literatūros ir Mene" Nr. 8 įdėjo J. Baltušio str. "Žanro specifikai ir kiti klausimai". Čia dvi ilgesnės pastraipos, kurios užginčija saulėtas apybraižas, kurias skelbia "Tėvynės Balsas", dabar "persiasmeninės" ir "Gimtąjį Kraštą". Žodį gauna rašytojas Juozas Baltušis:

"Ne visur saulės atokaita, yra ir šešėlinė mūsų gyvenimo pusė. Yra augimo kontrastai, dažnai ne tik aštrūs, bet ir giliai dramatiški, nuodijantieji ir sunkinantieji žmonėms gyvenimą, kliudantieji jiems žengti į priekį, įžeidžiantieji žmogišką darbo žmogaus orumą. O mes, rašytojai, kažkodėl dažnai apeiname šiuos klausimus bei problemas. Rašome taip, tarytum mū-

(Nukelta į 2 psl.)

Lietuviškų kanklių pristatymas Chicagos Vyčiu salėje 1967 m. kovo 4 d. Iš kairės stovi: muz. O. Mikulskienė, muz. prof. J. Žilevičius ir parengimo vadovė P. Gramontienė. Nuotrauka M. Nagio

VL. BAKONAS

PASTABOS IŠ TOLO

Kur žuvo mūsų tautos didvyriai Darius ir Girėnas? Buvo, žinoma, kad tragedija įvyko Vokietijoje. Ir tikrai taip. Aš vokiškai, vos porai savačių praslinkus nuo tos audringos 1933 m. liepos mėn. 16 — 17 d. d. nakties Brandenburgo provincijoje lankiausi Dariaus — Girėno žuvimo vietoje, ir tai buvo Vokietijoje — Kuhdam'o kaime, Soldin'o apskrityje, Brandenburgo provincijoje. Kad tai buvo Vokietija — jokių abejonių aš neturėjau: niekas kitaip nekaltėjo kaip vokiškai, nieko kito nesimantė kaip uniformuoti SS, SA, HJ arba policija — Gestapo ar viešoji — ir miesto ar kaimo gyventojai — valdininkai, pirkliai bei ūkininkai civiliuose rūbuose — labai dažnas su NSDAP ženkleliu švarko atvartoje. Neabejotinai tai buvo Vokietija. Betgi dabar skaitau... Darius ir Girėnas žuvo... Lenkijoje...

"Naujienu" vasario 11 d. Antroje Dalyje perspausdintas Vytauto Markevičiaus iškilnių aprašymas Dariaus ir Girėno žuvimo vietoje, mane taip sudomino, kad perskaičiau net kelis kartus. Dėl to, kad ten esu buvęs irgi net kelis kartus, kalbėjęs su vietos gyventojais apie tą audringąją naktį, apie ką esu rašęs, berods, daugiau negu bet kuris kitas lietuvis laikraštiniškai. Štai kodėl mane taip sudomino "Naujienu" perspausdintas iškilnių aprašymas, paimtas iš Varšuvoje leidžiamo laikraščio "Aušra". Ir tik pasižiūrėjime. Apie Dariaus ir Girėno žuvimo vietą dabar ten rašoma jau šitaip: "pirmą kartą aplankę tą vietą, kur žuvo lietuviai

lakūnai, Atlanto nugalėtojai Steponas Darius ir Stasys Girėnas (Lenkija, Pšcelniko kaime, Myslibožo apskrityje, šėcino vaivadijoje)". Apie tai, kad ta vieta dar visai nesena yra buvusi Vokietijos dalimi — nei žodžio. Suprantu, Varšuvoje leidžiamame laikraštyje kitaip rašyti dabar gal ir nėra įmanoma. Bet... užtat čia skaitant — ima juokas ir pyktis kartu: kaip senai ta vieta yra Lenkijoje ir kaip ilgai Lenkija toje vietoje bus? Nežiūrint, kad lenkai irgi labai gražiai pagerbė mūsų tautos didvyrius — vistiek linkiu jiems nešdintis iš Vokietijos ten, kur jie priklauso — Lenkijon. "Polnische Wirtschaft" Vokietijos žemėse niekada neprigis. Bet... patinka mums, ar ne — esame priversti savo akimis stebėti vyksmą, kuris vadinasi istorija.

Istorija, kartais, įtaigojama ir labai nežymių "veiksnių", kurių galima pastebėti ir mūsų gyvenime. Kalbant apie "Lenkiją" Vokietijos teritorijoje — nesena ir čia, Pacifiko krante, turėjome progos stebėti, kaip mokslo įstaigos bei asmenys įtaigoja istorijos vyksmą. Nesena, čia Los Angeles, viename žymiausių Amerikos universitetų — UCLA (University of California at Los Angeles) — prof. M. Gimbutienės iniciatyva buvo surengta lietuvių liaudies meno paroda, kurioje buvo išstatytas reljefinis Europos žemėlapis, — gana tiksliai rodąs Lietuvos teritoriją, parodoje vaizduojamo liaudies meno kilmės vietą. Bet...

(Nukelta į 2 psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

sų gyvenime nebūtų ir materialinių sunkumų, ir įvairių neigiamų reiškinų: nuožmios mūsų dienų ryškštės — biurokratizmo, išaugusio iš nepasitikėjimo eiliniu tarybiniu žmogum, karjerizmo, pataikūniškumo, sumiesionėjimo, atskirais atvejais — net žmonių nuasmeninimo, jų valios sulaužymo faktų. . . .

„ . . . tiesa — nedaloma. Nei pusiau, nei į keturias arba penkias dalis. Ir jeigu mes nesakome jos visos, vadinasi, paprastų paprasčiausiai meluojame. O melas ir menas — nesutaikomi dalykai. Bandytas juos kūryboje suderinti neišvengiamai duos tragiškus rezultatus, visų pirma palauš skaitytojų pasitikėjimą rašytojais. O tai jau blogiausia, kas tikai gali atsitikti, nes skaitytojų pasitikėjimą praradęs rašytojas — nebe kūrėjas, ne širdžių ir protų valdovas, o tik literatūrinis amatininkėlis, nebeturįs jokios reikšmės ir jokio svorio gyvenime. . . .

„ . . . nemeilė ir nepagarba gimtajai tėvų kalbai jaučiama tokiuose baruose, kur turėtų vykti kaip tik priešingi dalykai. Tur būt, nuožmiausiai lietuvių kalbą šiukšlina Lietuvos kino studija, jos scenaristai. Vien filme „Laiptai į dangų“: „kal kozas“, „kamsamoleas“, „svolačiai“, „stribai“, „pašli“, „davaj“, „drupalina“ . . . Ir šis filmas, deja, jokia išimtis. Mūsų novelistikoje įsiveisė keistas po-

linkis rašyti įmantria, dirbtinai spalvinga, tiesiog ekvilibristine kalba, kurią tenka šifruoti po žodį ir net po raidę, kol pajėgi suprasti, ką autorius norėjo pasakyti. Krinta į akis ir neregėtas kai kurių autorių daugiažodiškumas, prieštaraujantis pačiai lietuvių būdo ir jo kalbos prigimčiai. Lėtas, santūrus, nepakenčias išviršinių efektų, lietuvis devynis kartus pagalvos, kol pravers lūpas, o kai pravers, tai pasakys, kad nei atimsi, nei pridėsi: trumpai, tiksliai, ir tuo pat metu spalvingai, pasakysiu, aromatiškai, dažnai perkeltine, bet visuomet pačia aiškiausia prasme. Ne atsitiktinai mūsų liaudies kūryboje — šimtai tūkstančių patarlių, palyginimų, sąmojingiausių išsireiškimų. Ir viena gražiausių lietuvių kalbos savybių — neišsemiami kiekvieno žodžio niuansai, atspalviai, daugiariopa jų reikšmė ir prasmė. Galima drąsiai sakyti, jog turime vieną seniausių ir pačių turtingiausių kalbų pasaulyje.

O dažnai rašome taip, tarytum būtumėm ne šitų kalbinių lobų tikrieji šeimininkai, o pralaicičiai išlaikytiniai, priversti manytis prisigaudytomis iš visų patvorių svetimybėmis, kaltiniais surogatais. Kaip nuskurdo, subanalėjo mūsų kūrinių kalba, ryškiausiai matyti, palyginus (kalbiniu požiūriu) šiuolaikinę mūsų literatūrą su įžymųjų praeities rašytojų kūriniais. . . . J. Cicėnas

PASTABOS IŠ TOLO

(Atkelta iš 1-mo psl.)

už Lietuvos ribų — Rytprūsiai tame žemėlapyje jau buvo atžymėta U. S. S. R. teritorija, gi už tų ribų — net iki Oderio — Neisse's upėtakio, — teritorija atžymėta POLAND. Dėl to žemėlapyje lietuviškoje publikoje, ypačiai kai kurių „mažlietuvių“ (Mažosios Lietuvos kilmės žmonių) tarpe kilo didelio nepasitenkinimo, nes esą tos sritys net Potsdamo susitarime buvo perduodžiamos tik laikinai Sovietų administracijai (Rytprūsiai) ir teritorija iki Oder'io — Neisse's — Lenkijai. . . Iš esmės — nieko žemėlapyje autoriams prikišti nebūtų galima, nes jis (žemėlapis) atvaizdavo faktišką (teritorinę) padėtį, kokia šiandien toje Europos dalyje yra. Kas mane stebina, — tai aplinkybė, kad prieš kurį laiką čia (Los Angeles) buvę labai grubūs, vienas kito atžvilgiu, „specialistai“ žemėlapiškai (projektavę atkūrimos Lietuvos žemėlapi) — nepasirodė viešumoje (dėl to UCLA žemėlapyje) su savo „už“ ar „prieš“ . . .

Tautos Fondo Valdybos pirmininkas prel. J. Balkūnas savo viešnagė Los Angeles lietuvių kolonijoje (vasario 16-tosios proga) baigė atsiveikimo žodžiu Br. Gedimino lietuviškosios radijo valandėlės programos eigoje. Negaliu suprasti, kodėl Tautos Fondo pirmininkas, ragindamas losangeliečius jungtis fondo remėjų eilėn, rado reikalo priminti kažkokius „skaičių falsifikuotojus“ net iš

1965 m. lapkričio 13-tosios žygio į (ar prie) Jungtines Tautas. . . Tam jis pasinaudojo „Draugo“ vedamuoju, — taip bent per radiją sakė.

Kaip žinoma, tą žygininkų skaičiaus kontroversiją sukėlė mano pranešimas „Naujienose“, kuris labai skyrėsi nuo to skaičiaus, kurį skelbė rengėjai (jų tarpe gi buvo ir prel. J. Balkūnas). Mano paskelbti skaičiai buvo gauti iš oficialių Madison Square Garden šaltinių, kur, kaip vėliau pasirodė, tų informacijų teiravosi ir kitų laikraščių atstovai. Ir jie gavo tuos pačius skaičius kaip ir aš. Apie kokią falsifikaciją rašo „Draugas“ ir dabar — po tiek laiko — ją kartoja prel. Balkūnas? Daliai prel. Balkūną galiu suprasti. Jis buvo vienas iš žygio vadovų, ir kai žygis nedavė norimų rezultatų — kaltę reikia kam nors mesti kitam. . . Šiuo atveju net ir tiems, kurie skelbė tikrą tiesą. . . Gi. . . tiesa, paskelbta ne laiku ir ne vietoje, kartais nepasitarauja tiesai. . . Nežinau, kiek tai pareiškimas, bet jis kaip tik bus tinkamu šitame žygininkų „falsifikate“ . . . Pasirodo, kad ir tiesa, kartais, yra nepageidaujama. . .

Kiek Tautos Fondas bus laimėjęs ryšium su šia prel. Balkūno kalba per Los Angeles lietuvišką radijo valandėlę, — parodys ateitis. Linkiu pasisekimo — kuo didžiausio Tautos Fondo remėjų skaičiaus. Bet

jau buvo ir kitaip galvojančių: tą patį vakarą (vasario 25) pasiskambino man du radijo valandėlės klausytojai, parekšdami savo nepasitenkinimą prel. Balkūno „diskriminavimu“ lietuviškosios publikos — naudojančios vien „Draugo“ vedamuoju. . . Ką gi jiems galėjau atsakyti. . . ? Prel. Balkūno ne tik teisė, bet gal ir pareiga — tokiais šaltiniais naudotis. . . Gaila, kad toks asmuo, kaip prel. Balkūnas (vienas iš asmenybių, stovinčių laisvojo pasaulio lietuvių kovoje už Lietuvos laisvę pirmose gretose) kartais nustoja lygyvaros ir savo neapdairumu kenkia reikalui, kuriam pats yra tiek pasišventęs. . .

Bet. . . tolyn nuo „politikos“ . . . nes „politika“ yra toks sunkiai virškinamas dalykas, kad neretai atbaido ir geriausius laikraščio skaitytojus. Pereikime lengvesnėn sritin.

PASLAPTINGIAU NEGU SU TUTANKHAMONO PIRAMIDE

Po prez. Kennedžio nužudymo mirė jau 14 žmonių

Kai 1922 metais Karalių slėnyje, Egipte, buvo atrastas jaunojo pusdievio Tutankhamono brangenybių pilnas kapas, ten tariamai buvo hieroglifais išrašytas užkeikimas, jog visi, kas tą kapą palies, mirs „ne sava mirtimi“. Ar tas „užkeikimas“ psichologiškai paveikė į kapo atradimo ir atskleidimo dalyvius, gan to, kad greit po to pradėjo spauda skelbti apie vieno tai kito mirtį. Nors visi kas sykį gimsta, sykį miršta, bet kadangi tie žmonės buvo, kaip sakant, to užkeikimo kleimuoti, spaudos ir žingeidulių dėmesys visą laiką į tuos žmones buvo nukreiptas, tad ir normali mirtis galėjo būti išpūsta į „užkeiktą“.

VISI MIRUSIEJI TURĖJO KĄ BENDRĄ SU PREZIDENTO MIRTIMI

Kažkas panašaus atsitiko su visa eile žmonių, turėjusių ką nors su buv. prezidento Jono F. Kennedžio mirtimi. Šiomis dienomis New Orleanse rastas ne gyvas David Petrie buvo keturioliktas iš eilės.

Pirmas tuojau po Kennedžio nušovimo mirė Dallas policininkas Tippit, kurs buvo nušautas bandydamas sulaukyti jo manymu prezidento žudiką Oswaldą.

Antras žuvo pats Lee Harvey Oswald, įtartas prezidento žudikas, kurį kalėjime nušovė Jack Ruby-Rubinsteinas.

Trečias buvo laikraščio reporteris William Hunter, tariamai dalyvavęs kažkokiam mitinge Jacko Ruby apartamente. Jis buvo per neatsargumą nušautas policininko revolveriu išsišovus.

Ketvirtas, James Koethe, antrasis reporteris, taip pat dalyvavęs Ruby mitinge. Jis kažkaip buvo nukirstas žudikiško „sporto karate“ smūgiu savo bute Dallas mieste.

Būtent: lietuvių kalboje žodis (ir daiktas) „laivas“ — yra vyriškosios giminės (gramatiškai kalbant). Ne taip yra anglų ar net ir prancūzų kalboje. Tas pats daiktas — „laivas“ — tų kalbų gramatikoje yra moteriškosios giminės. . . Čia, be abejo, savo autoritetingą žodį (dėlko taip yra) galėtų tarti kuris nors kalbininkas. Bet — kol tai bus (ar nebus) padaryta — apie tai gali pakalbėti ir laivų mėgėjai. . . Ir štai kodėl, pavyzdžiui, prancūzų kalboje žodis (ir daiktas) „laivas“ yra moteriškosios giminės, nes, pagal Prancūzijos Transporto Ministerio apibūdinimą — „ . . . argi laivas neturi tokias švelnias linijas kaip moters kūnas, argi laivas nėra reikalingas vyriško vairininko, kuris šiaip jau gyvenime nurodo moters kelius ir argi nereikia daug sudėtingų dažų, kad laivą, kaip ir moterį, padaryti „žydinčiu“ visame grožyje. . . .“

5 buvo Tom Howard, vienas Ruby advokatų, taip pat dalyvavęs Ruby apartamente mitinge; jis mirė nuo širdies smūgio.

6 Thomas Killam, kurio žmona buvo linksmintoja Ruby naktiniame klube. Jis buvo rastas Pensakoloj, Fla., su perpiauta gerkle.

7 Gabi ir populiaris žurnaliste kolumnistė Dorothy Kilgallen, gavusi išimtiną leidimą padaryti interview su Jacku Ruby, mirė savo apartamente New Yorke.

8 Taksi šoferis William Whaley, kurs parvežė namo Oswaldą po prezidento nužudymo. Buvo užmuštas automobilių susidūrimė.

9 Karen Bennet Karlin, vaidintoja Ruby nakt. klube, pasukutinė, su kuria Jack Ruby kalbėjosi prieš išvykdamas nušauti Oswaldą.

10 Mrs. Earlene Roberts, Oswald do buto šeiminkė Dallas mieste.

11 Nancy Mooney, kita linksmintoja Ruby naktiniame klube, pasikorė kalėjimo vienetėje Dallas mieste.

12 Lee Bowers, vienas iš publikos Dallas mieste, kurs sakėsi matęs, kaip prezidentą nušovus „pabėgo“ vienas automobilis iš tos vietos, kurioje kai kurie liūdininkai tvirtino girdėję šūvio garsą. Tas liūdininkas žuvo automobilių nelaimėje.

13 Jack Ruby, nušovęs Oswaldą, ir nuėistas mirties bausme, pats mirė Dallas ligoninėje nuo vėžio.

14 Pradžioje minėtasis David Petrie, kurį New Orleans prokuroras įtarė buvus vienu iš suokalbinkų nužudyti prezidentą Kennedy. J. Pr.

Jeigu nori sužinoti naujaušias ir tikriausias žinias, kas dedasi pasaulyje ir okupuotoje Lietuvoje — skaityk dienraštį „Naujienas“.

SEKSPYRAS LIETUVIŠKAI

Sekspyro šlovė jau seniai peržengė jo tėvynės ribas. Parafrazuojant jo amžininko dramaturgo Ben Džonsono žodžius, jog Sekspyras priklauso "ne vienam amžiui, o visiems laikams", galima taip pat pasakyti, kad Sekspyras yra ne vien anglų, bet ir visų tautų rašytojas. Nežiūrint laiko tekėmės, istorinių pasikeitimų ir geografinių nuotolių, jis visiems artimas ir savas.

Bene anksčiau už savo tėvynės ribų Sekspyras buvo pripažintas kaip didelis dramaturgas Vokietijoje. Jis tvirtai įėjo į vokiečių kultūrinį ir literatūrinį gyvenimą jau nuo Lesingo ir Getės laikų. Getė kreipėsi į Sekspyrą "mano drauge" ir pranašavo jo kūrybai nemirtingą šlovę ("Sekspyras - ir nebus jo pabaigos"). Ne veltui vienas iš paminklų didžiajam anglų dramaturgui pastatytas Veimare, mieste, kuris taip glaudžiai susijęs su Getės veikla ir kuris tapo vienu iš svarbiausių vokiečių kultūrinio gyvenimo centrų.

Į daugumą kitų Europos šalių Sekspyras ateina kartu su romantizmo epocha, kuri pirmą kartą atvėrė duris Sekspyro kūrybai ir net skelbė jį romantizmo literatūros pirmtaku. Kovoje prieš klasicizmo teatro įtaką, už nacionalinių teatrų sukūrimą įvairiuose kraštuose Sekspyras buvo stipri parama ir vienas didžiausių mokytojų. Nuo 19 amž. pirmosios pusės Sekspyras tvirtai įaugo į lenkų, vengrų, rumunų ir kitų šalių literatūrą ir teatrą.

Rusijoje Sekspyras tapo artimu taip pat jau nuo pirmosios 19 amž. pusės. Puškinas ir Belinskis plačiai atskleidė jo kūrybos grožį ir reikšmę, iškelė Sekspyro humanizmą, jo sukurtų charakterių bendražmogišką esmę. O švenčiant Sekspyro gimimo 300-ąsias metines, Turgenovas savo kalboje pabrėžė, jog Sekspyras jau organiškai įaugo į rusų kultūrą ir literatūrą: "Mums Sekspyras ne tik skambus ryškus vardas; jis tapo mūsų nuosavybe, mūsų kūnu ir krauju". Jau 19 amž. buvo išversti visi Sekspyro kūriniai į rusų kalbą, parašyta apie jį nemaža tyrinėjimų.

Į lietuvių literatūrą bei lietuvių teatro gyvenimą Sekspyras ateina žymiai vėliau. Tik 19 amž. pabaigoje ir 20 amž. pradžioje pasirodo pirmieji bandymai versti Sekspyrą, o lietuviškojo teatro scenoje anglų dramaturgas pirmąsyk pastatomas tik 1924 m. (tragedija "Otelas"). Tokį pavėluotą Sekspyro kelią į lietuvių kultūrinį gyvenimą sąlygojo įvairios mūsų visuomeninio ir literatūrinio gyvenimo raidos aplinkybės, tame tarpe ir tai, jog nebuvo vertėjų, kurie būtų sugebėję "įveikti" Sekspyro kūrybą, neturėjome ir teatro, kuris būtų įstengęs statyti Sekspyro dramas. Tik tuomet, kai susiformavo profesionalinis mūsų teatras, pradėta intensyviau statyti ir Sekspyrą. Bet buržuaziniiais metais atlikti Sekspyro

dramų vertimai ("Otelas", "Venecijos pirklio", "Karaliaus Lyro") buvo labai silpnai. Jie ne tik neperteikė Sekspyro poetinės kalbos įvairumo, bet ir apskritai yra menki literatūriniai ir kalbinių lygių, be to, juose nemaža klaidų ir prasmės iškraipymų. Tai trukdė statyti Sekspyrą teatre, o taip pat neleido lietuvių skaitytojui pajusti jo kūrybos esmę.

Galima sakyti, kad tikroji lietuvių skaitytojo pažintis su Sekspyru įvyko tik tarybiniais metais, kai pasirodė naji jo veikalų ("Hamletas", "Makbetas", "Karaliaus Lyro", "Otelas" ir kt.) vertimai atlikti A. Churgino. O dabar, kai baigtas leisti Sekspyro raštų šešiatomis, galime džiaugtis, turėdami savąjį, lietuvišką Sekspyrą. Į šešiatomį įeina svarbiausios Sekspyro dramų, tame tarpe jo "didžiosios tragedijos" ("Hamletas", "Otelas", "Karalius Lyras", "Makbetas"), dvi iš jo romėniškųjų tragedijų ("Julius Cezaris", "Antonijus ir Kleopatra"), istorinė drama "Richardas III", komedijos ("Vasarvidžio nakties sapnas", "Vindzoro šmaikštutė", "Daug triukšmo dėl nieko", "Dvyliktoji naktis"). Rinkinyje ir tokios populiarios Sekspyro dramų kaip "Venecijos pirklys", "Audra", o taip pat jo jaunatviškoji tragedija "Romeo ir Džiuljeta". Sekspyrą dramaturgą papildo Sekspyras poetas: Šeštajame tome įdėtas pilnas jo sonečių rinkinio vertimas.

Prie Sekspyro kurinių perteikimo lietuvių kalba prisidėjo vertėjai V. Bložė, K. Boruta, A. Miškinis ir ypač A. Churginas, kurio plunksnai priklauso didesnė dalis dramų ir visų sonečių vertimai. Šių vertėjų dėka Sekspyras tarsi iš naujo prabyla į lietuvių skaitytojų jo gimtąją kalbą. Prabyla, kaip didis Renesanso epochos humanistas, kuris atskleidė sudėtingus savo epochos prieštaravimus, o taip pat ir bendrą gyvenimo dramatiškumą, būdingą visiems laikotarpiams, parodė visapusiškus žmonių tarpusavio santykius, sukūrė gilius žmogiškus charakterius.

Versti Sekspyrą — didelis ir sunkus uždavinys.

Sunkų uždavinį vertėjui tenka įveikti, stengiantis teisingai perteikti sekspyriškąjį tekstą žodžių bei posakių, susijusių su jo epochos idėjomis, istoriniais įvykiais, to meto mokslinėmis sąvokomis ir buitinėmis realijomis prasmę. Sekspyro veikalai yra apdengti jau gana storu sluoksniu komentarų, gerokai savo apimtimi viršijančių netgi jo kurinių tekstą. Šie komentarai padeda, o kartu ir savotiškai komplikuoja vertėjo darbą, nes dažnai viena ir ta pati vieta interpretuojama ne vienodai. Ir tenka gerokai pasukti galvą, kuris, būtent, aiškiausias yra tikriausias, artimiausias tai prasmei, kurią į tą žodį bei posakį įdėjo autorius.

Be to, Sekspyro kalba labai turtinga. Ir ne tik dėl to, kad jis pralenkė daugelį rašytojų žodžių skaičiaus atžvilgiu, o svar-

Colorado Springs, Colo. 18 metų panelė Peggy Gale Fleming laimėjo pirmą vietą figurinio žiuožimo pirmenybėse vykusiose Vienoje. Antroji vieta atiteko Rytų Vokietijos sportininkei Gabriele Seyfert, o trečioji vieta — čekiai Hanai Maskovai.

biausia, gal būt, todėl, kad rašytojas sugeba seteikti tam pačiam žodžiui daug reikšmių. Reikia atsiminti ir tai, kad daugelis žodžių dabar jau turi kitą prasmę, o ir apskritai anglų kalba per keletą šimtmečių gerokai pasikeitė.

Į visas šias aplinkybes ir turi atsižvelgti vertėjas, kad kuo teisingiau pateiktų Sekspyro kurinių prasmę.

Reikia pasakyti, kad Sekspyro vertėjai į lietuvių kalbą kruopščiai išanalizavo jo kūrybą ir stengėsi, kad lietuviškas vertimas teisingai perduotų originalo tekstą. Žinoma, detali to vertimo analizė, kurią atliks mūsų vertimų tyrinėtojai, gal ir atskleis dar kai kuriuos netikslumus šiuo atžvilgiu arba išskels ginčytinas vietas, bet apskritai mes iš tikrųjų galime džiaugtis kultūringai ir prasmės atžvilgiu teisingai perteiktu Sekspyro veikalų tekstu. Taip pat labai gerai, kad Sekspyro kurinių vertimai aprūpinti paaiškinimais, kuriuos paruošė D. Judelevičius, atrinkdamas iš gausių rašytojo kūrybos komentarų tai, kas reikalingiausia ir svarbiausia.

Sekspyras yra puikus žodžio ir vaizdo meistras. Jo kalba ne tik labai poetiška ir vaizdinga, apskritai paėmus, bet pasižymi dar ir tuo, kad kiekvienas Sekspyro veikėjas apdovanotas jam charakteringų vaizdų pasauliu. Hamletas kalba santūri, kaip ir jo charakteris. Jam nebūdingi labai poetiški išsireiškimai, o daugiau paprasti, kartais net gana prozaiški įvaizdžiai. Otelas — kitokia, poetiška asmenybė, ir jo vaizdų pasaulis taip pat poetiškesnis. Makbetas — nepaprastai stiprios vaizduotės žmogus, jo asmenybė kupina vidinių prieštaravimų, todėl ne atsitiktinai ir jo monologuose galima sutikti pačių fantastiškiausių vaizdų, nuostabių kontrastų.

Vertėjai taip pat stengėsi perduoti Sekspyro kalbos poetiškumą. Ypač reikia pažymėti A.

Churgino vertimus, kur gerai perteiktas Sekspyriui būdingas poetinio vaizdo konkretumas, materialumas. Vertėjas ne tik gerai pagavo atskiro vaizdo esmę, bet ir bendrą įvairių dramų atmosferą bei koloritą, o taip pat ir skirtingų veikėjų kalbą: žaismingas ir sąmojingas Merkucijaus replikas, šurpią ir grėsmingą ledi Makbet kalbą ir t. t. Skaitydami vertimą, mes pajuntame turtingą Sekspyro vaizdų pasaulį.

Tačiau, kaip sakė Belinskis, klystų tas, kuris už Sekspyro vaizdų pasaulio nematytų gilių minčių, neįžiūrėtų sudėtingų žmogiškų problemų. Todėl ir kalbant apie Sekspyro vertimus, negalima užmiršti ir to, kaip perteiktas jo kurinių turinys. Lietuviškajame vertime Sekspyras iš tikrųjų išlieka tuo didžiuoju humanistu, kuris sprendžia sudėtingiausius žmogaus būties klausimus, siejosi dėl blogio, slegiančio žmoniją, moka atskleisti visą žmogaus asmenybės grožį. Vertėjai visą laiką turėjo galvoje, kad Sekspyras ne tik didis poetas, bet ir gilus mąstytojas.

Aišku, kad trumpas laikraštiniis straipsnis neduoda galimybės visapusiškai įvertinti Sekspyro kurinių vertimų į lietuvių kalbą, konkrečiau aptarti lietuvių teigiamąsias puses, tiek ir kai kuriuos dar esamus trūkumus. Tačiau, vertinant darbą kaip visumą, reikia jį apibūdinti kaip didelį laimėjimą mūsų vertimų istorijoje ir kaip stambų indelį į mūsų kultūrinį ir literatūrinį lobyną.

Žinoma, džiaugdamiesi Sekspyro raštų šešiatomiu, dar negalime nusiraminti, kad viskas šioje srityje padaryta. Iš trisdešimt septynių Sekspyro dramatiškųjų kurinių, kol kas dar yra išversta tik keturiolika, vadinasi, nėra nė pusės. Lietuvių skaitytojas dar laukia ir kitų jo

(Tęsinys 4-me pusl.)

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Order bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

PIRMI BALTIEJI ŽMONĖS AMERIKOJE

Islandietis Erikas Rauda atrado Šiaurės Ameriką,
o sūnus Leifas bandė įsteigti koloniją

Phillip M. Petursson,

Islandiečių Lygos Kanadoje pirmininkas, Manitobos provincijos seimo (legislatūros) atstovas, gyv. 681 Banning Street, Winnipege, suteikė specialiai Naujienoms žemiau perspausdinamas ištraukas iš seniausių Islandijos sagų vertime į anglų kalbą. Pats Mr. Petursson yra gimęs Kanadoje, Winnipege, kur turi dar keturis brolius, visus pasiturinčius biznierių. Islandiečių Kanadoje priskaitoma į 30,000; žymi dalis gyvena Manitoboje keliuose miesteliuose Tarpežeryje (Interlake) ir palei Winnipego ežerą. Islandiečiai

priklauso prie labiausiai apsišvietusių ir ekonomiškai pasiturinčių išsikūrusių etninių grupių Kanadoje. Viešai ir privačiai vartoja abidvi kalbas — islandiečių ir anglų, yra tautiškai aukštai susipratę, turi savo draugijas, klubus ir bažnyčias (daugiau unitarų), gausią literatūrą, islandiečių katedrą Manitobos universitete ir palaiko gyvus ryšius bei susisiekimą su savo senąja tėvyne — Islandija.

ANKSTYBOJI KANADOS ISTORIJA

Vakaro pusrutulio atradimas

Žemiau dedamoji ištrauka iš seno islandiečių manuskripto (rankraščio) yra ankstybiausias aprašymas kontinento ar jo dalies, šiandien vadinamojo Ka-

ŠEKSPYRAS LIETUVIŠKAI

(Atkelta iš 3 psl.)

kūrinių, pirmoj eilėj istorinių dramų "Henrikas IV", "Henrikas V" ir kt. Negalima turėti pilno Šekspyro kūrybos vaizdo ir be tokių veikalų, kaip "Timonas Atėnietis", "Koriolanas", "Kaip jums patinka", "Žiemos pasaka" ir t. t. Visa tai laukia tolimesnio kruopštaus darbo, į kurį turėtų įsijungti ir daugiau poetų vertėjų.

Be to, Šekspyro kūryba yra tokia įvairi ir turtinga tiek idėjiniu, tiek ir meniniu požiūriu, kad ir tas pats kūrinys gali būti vis iš naujo verčiamas kitų vertėjų, siekiant atskleisti tai, kas ankstesniuose vertimuose, gal būt, dar nepakankamai buvo išryškinta. Šekspyro kūryba yra plati dirva pasireikšti įvairiems poetinio vertimo aspektams, įvairioms poetinėms individualybėms. Ne atsitiktinai į kitas kalbas, ypač rusų, vokiečių, lenkų, Šekspyras dažnai vėl iš naujo verčiamas kitų vertėjų.

Na, bet tai dar tolimesnio darbo perspektyvos, o kol kas reikia išsamiau patyrinėti šiuo metu turimus lietuviškuosius Šekspyro dramų vertimus. Reikia moksliskai ir dalykiškai įvertinti tai, kas vertimuose geriausiai yra perteikta, o taip pat parodyti ir ne taip tobulas vietas, kad ateityje, verčiant Šekspyrą, būtų galima dar geriau atlikti šį darbą.

Šekspyro kūrinių vertimai gali suteikti daug medžiagos ir apskritai nagrinėjant lietuvių vertimo (ypač poetinio) problemas, kurios, deja, retai kada keliamos mūsų kritikų ir filologų darbuose. O jos turėtų dominuoti ir nemažą būrį užsienio kalbų specialistų, dirbančių aukštesiose mokyklose ir atliekančių įvairius filologinius tyrimus, bet mažai teusiimančius lietuviškųjų vertimų klausimais. Remiantis Šekspyro, o taip pat kitų autorių vertimais į lietuvių kalbą, galima kelti ir bendras vertimų teorijos problemas.

Doc. E. Kuosaitė
"Iš Tiesos"

nados rytiniu pajūriu (Eastern Seaboard of Canada).

Pirmojo manuskripto ištraukoje minima kelionė islandiečio Bjarni Herjólfsono 986 metais po Kristaus.

Antroje ištraukoje, kuri yra gana ilga, aprašomi Leifo Eriksono (Eriko Raudos sūnaus) garsieji išsikėlimai Vinlande keletą metų vėliau po Bjarni.

Abidvi ištraukos, paženklintos I ir II, yra fotostatinės ištraukos iš islandiečių istorinio veikalo iš dvyliktojo šimtmečio po Kr. Tas istorinis veikalas, pavadintas "Graenlandiga Saga" (grenlandiečių saga, padavimai), yra išlikęs žinomajame v e l l ū m rankraštyje Flateyjarbok (Flatey metraštis), parašytas Šiaurės Islandijoje 14 amžiaus pabaigoje. Metraščio autoriai yra kun. Jon Thörder-son ir kun. Magnus Thörhals-son.

I.

"... Po to jie vėl pamatė saulę, ir galėjo susiorientuoti, jie išskleidė būres ir paplaukė vieną dieną pamatė žemę.

Jie tarėsi savo tarpe, koks čia kraštas galėtų būti. Bjarni sakė, kad jo manymu, tai negalėtų būti Grenlandija. Įgula paklausė, ar jis norėtų išsikelti ar ne. Bjarni atsakė, "Aš manau, kad mes priplaukime arčiau".

Jie taip padarė, ir greit jie pamatė, kad tas kraštas buvo kalnuotas, bet buvo gana miškingas ir su žemomis kalvomis. Todėl jie vėl pasuko į jūrą, palikdami tą žemę porto (kairėje) pusėje.

II.

"... Jie priruošė savo laivą ir išplaukė į jūrą. Pirmoji žemė, kurią jie pasiekė, buvo kraštas, kurį Bjarni neseniai buvo matęs. Jie stačiai nuplaukė prie kranto ir išmetė inkarą, po to nuleido valtį ir išsikėlė į krantą. Žolės nesimatė ir krašto užnugaris buvo apklotas didžiuliais glečeriais (ledynais), o tarp ledynų ir kranto visos gruntas buvo tik vientisinis akmuo. Jiems atrodė niekam vertas kraštas.

Tuomet Leif tarė: "Dabar

mes padarėm geriau negu Bjarni. Kas liečia šį kraštą, mes jame atsistojome ant kojų. Aš šiam kraštui duosiu vardą ir jį pavadinsiu H E L L U L A N D (didelių akmenų žemė).

Jie grįžo į savo laivą ir išplaukė į jūrą ir pamatė antrą žemę. Ir vėl jie nuplaukė tiesiai prie jos ir išmetė inkarą, nuleido valtį ir išlipo į krantą. Šis kraštas buvo lygus ir miškingas ir baltai smėlio paplūdimiai kur tik jie ėjo, ir žemė buvo švelniai nuolaidi jūros pusėn.

Leif tarė: "Šis kraštas bus pavadintas M A R K L A N D (miškų žemė).

Jie nusiskubino atgal į savo laivą kaip įmanydami greičiau ir nuplaukė į jūrą ir šiaurryčių vėju plaukė dvi dienas kol vėl pamatė žemę. Jie nuplaukė jos link ir priartėjo prie salos, buvusios nuo pačios žemės šiaurės pusėje.

Jie išlipo į krantą ir apsidairė. Oras buvo gražus. Ant žolės buvo rasa, ir pirmas dalykas ką jie padarė, jie susigraibė jos (rasos) ir savo delnus ir dėjo prie lūpų, ir jiems tai buvo saldžiausias dalykas, kokio jie kada bebuvo ragavę. Po to jie vėl grįžo į savo laivą ir nuplaukė į šiaurį, skyrusį salą nuo sausumos, kuri iškyšuliu buvo nusitiesusi į šiaurę.

Jie nuvairavo aplinkui tą žemę vakarų kursu. Čia buvo seklumos ir atoslūgio metu jų laivas liko aukštai ir sausai, o jūra atsitraukė beveik nebeužmatomai. Bet jie tiek nekantravo norėdami išsikelti į krantą, kad nebegalėjo palaukti, kol pakilęs antplūdis iškels jų laivą, jie nubėgo į krantą iki vietos, kur iš ežero išplaukė upė. Kai tik antplūdis vėl iškėlė jų laivą, jie valtimi nuirklavę prie laivo, nuplaukė tą upę į patį ežerą, kur išmetė inkarą. Jie išnešė į krantą savo nešulius ir pasistatė paliepes. Tuomet jie sutarė ten peržiemausti ir pasistatė keletą didelių namų.

Čia netrūko lašišų upėje ir ežere, didžiausių lašišų, kokių jie buvo matę. Kraštas jiems pasirodė toks malonus, kad

SIŪSKITE PINIGUS

I LIETUVĄ

PINIGAI SIŪSTI PER

GRAMERCY

Įteikiami gavėjui kaip PINIGAI per Bank For Foreign Trade, Maskvoje.

JŪS ESATE SAUGŪS TIK SU FIRMA TURINČIA LEIDIMĄ, JOKIŲ TARPININKŲ, JOKIŲ PASLEPTŲ RINKLIAVŲ. MŪSU 20 METŲ VEIKLA BIZNYJE GARANTUOJA JUMS PATENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos.

Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudę \$20.000.00.

Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo.

Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.

Kursas:

9 rubliai už \$10.00

Iki \$30.00 — \$2.75

Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad St., Newark, N. J.

Aukščiausios kokybės rusų gamybos daiktai.

SPECIALIOS

naujos sumažintos Velykų švenčių kainos automobiliams.

Veikia iki

1967 KOVO 20 D.

Pasinaudokite šita proga.

SIŪSKITE MUMS DOLERIŲ DOVANOMS PAŽYMEJIMĄ pasirinkimui NAUJOSE SPECIALIOSE KRAUTUVĖSE.

Jokio mokesčio už šį patarnavimą.

Rašykite, prašydami mūsų katalogų apie sensacingus pasiūlymus, ypatingai Vakarų kraštų produktų ir audinių.

GRAMERCY

(Įsteigta 1945)

118 E. 28 St. New York, N.Y.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

GERA NAUJIENA

ALSS Literatūros Fondas savo leidinių kainas sumažino:

St. Kairio LIETUVA BUDO ir TAU, LIETUVA —

dabar po \$2.00

K. Bielinio DIENOJANT ir PENKTIEJI METAI —

dabar po \$2.00

TERORO ir VERGLJOS IMPERIJA SOVIETŲ RUSIJA po 75 ct.

Kreiptis į vietos lietuviškų knygų platintojus.

BALTAS EGZAMINAS

Jau programa visoms linkmybėms ir pramogoms buvo taip smulkiai išdirbta, kad iš nuobodulio galima buvo išeiti iš proto. Prieš pusę metų jau buvo žinoma, kad įvyks 80 Naujųjų Metų sutikimų. Paskui visi šventieji iš kalendoriaus barškino čerkomis apie prietelių vardines. O paskui lakūnai, kad įvyks balius — paskui daktarai, paskui šokiai su tikslu, šokiai be tikslo, ir taip vadinami "užgavėnių blynų baliai", į kuriuos rengėjai parduoda bilietus jau liepos mėnesį ant paplūdimio...

Zmogus padėtas ant lentynėlės turi savo vietą, savo pareigas, kurios būna malonumais ir savo malonumus, kurie dažniausiai būna pareigomis. Viskas būtų pasibaigę kaip visuomet Velykomis, paskui piknikais, po to atostogomis — kokia monotonija!

Ir šai pradėjo snigti. Iš pradžių net neperdaugiausia: taip sau snigo nenoromis. Iš pat ryto. Paskui pradėjo po truputį berti ir galų gale versiti, o paskui pūsti, ir iš to visko išaugo taip vadinama "nesaugi situacija". Čia pakvietimai guli krištolinėse vazose, čia dainininkės treniruoja savo balso stygas, kad galėtų ištraukti aukštą "C", ten elitas rengiasi slidinėjimo iškylai apie 300 mylių nuo Chicagos. O sniegas kaip niekur nieko, krenta... ir lyg pūsto... Pūstė, iki užpūstė visiškai. Nauja dvasia atsirado žmonėse. Atsiminė, kaip jaunystėje skaitė Jacko Londono ir Courwoodo apysakas ir tučiuojau išvystė akciją. Sakyčiau ne visi. Sakyčiau daugiau veikė privačiai. Nes miestas su visa garbinga valdyba, atrodo, buvo visiškai užpūstytas. Nebuvo pricinkytų kapitonų, žūvo aldermanai, o "komitemanų" nei su žvake surasti negalėjai, nekaltant jau apie kitas Jokūbo kopėčių pakopas.

Bet kadangi 28 — to vasario artinasi tų kapitonų, alderma-

ziemos pašaru gyvuliams nereiks rūpintis, per visą žiemą nebuvo jokio šalčio ir žolė beveik visai nenudžiūvo.

Šiame krašte naktys ir dienos buvo daug vienodesnio ilgumo negu Grenlandijoje ar Islandijoje. Pačią trumpiausią metų dieną saulė 9 val. ryto jau buvo patekėjusi ir nusileido iki pat trijų po pietų.

Kai jie baigė statyti savo namus, Leifas tarė savo bendrams: "Dabar aš noriu paskirstyti mūsų kuopą į dvi grupes ir iširti šį kraštą. Pusė kuopos pasilikis čia namuose, o kita pusė eis tyrinėjimą daryti, bet jie neturi eiti tiek toli, kad nebegalėtų tą patį vakarą grįžti, ir jie neturi išsiskirstyti".

Jie tas instrukcijas kurį laiką vykdė. Pats Leifas pakaitomis dalyvavo išvykose su tyrinėtojų grupe arba pasilikdavo bazėje.

Leifas buvo aukštas ir stip-

nų ir kitokių "viršūnių" rinkimai, tai dabar, kai jau nesninga, plūgai važinėja švariomis gatvėmis ir žaloja žmonių automobilius. Aišku, svarbiausia, kad visi piliečiai pasiektų rinkimų punktus. O, gaus jie į kailį, gaus kiekvienas...

Sniegas — ką gi, yra natūraliai gražus dalykas. Tai yra tokios žvaigždutės įvairių formų bei pavidalo. Bet kai tokių žvaigždutėlių daug susirenka, tai pasidaro nieko gražaus — krūvos sniego.

Bet Amerika yra paklusnus kraštas! Tik po to sniego žmonės suprato kas yra "great society". Tie, kurie tarpusavy nekaltėjo 20 metų, gyvendami šalia vienas kito, susipažino arčiau, keitėsi sniego kastuvais ir nuomonėmis, na ir visai svetimi žmonės pradėjo viens kitam šypsotis, atrodo, lyg tai būtų Otwocke, o ne Čikagoje!

Be to, kitas politinis aspektas: kova su mizerija. Kiekvienas jautėsi mizeriai ir ko vojo už savo teises. Kai tą istorišką penktadienį ėjau pėsčias į darbą, tai žygiavau apie 70 metų amžiaus jaunimo tarpe. Žmonės, sutvarkykite tą "medicare" tvarkingiau, kad tie visi dar iš seno papročio tebegyveną gautų ramų kampą. Štai jums ir trečia problema tapo išspręsta su sniego pagelba.

Žiūrime penktadienį ir matom, kad sniegas pradeda snigti iš naujo.

Ir amerikonių tauta pradėjo vykdyti ketvirtą Prezidento paraginimą — fizinį lavinimąsi ir gimnastiką. Tiesa, ne ant turniko. Bet tas nieko, daugelis žmonių suplonėjo neišpaskyčiai. Kai sutikau savo storulį draugą Vojevudką, tai nepažinau, maniau kad tai sudžiūvėlis Belland!

Išvada iš to viso, ponai, tokia: reikia daryt kartais sniego pūgas, nes tada ir žmonės geresni, ir kai kurios ylos išlenda iš apsnigto maišo — ir rus ir savo išvaizda darė išpūdi. Jis buvo atkaklus vyras, bet visuomet nuosaikus savo elgsenoje.

Visą likusiąją nakties dalį jie miegojo ir kitą rytą Leif tarė savo vyrams: "Dabar mūsų rankose yra dvi pareigos. Viena yra ta, kad mes turime rinkti vynuoges ir kirsti vynuogmedžius, paskui prikirsti medžių ir padaryti mano laivui krovinį".

Tai buvo padaryta. Pasakojama, kad iš paskos velkamoji valtis buvo perpildyta vynuogių. Jie pasiėmė pilną krovinį medžių rąstų ir pavasarį pasiruošė apleisti žemę ir išplaukė. Leif tą kraštą pagal jo gamtines savybes praminė V I N - L A N D. (vyno žemė).

(Sekančiame priede bus kaip Erikas Rauda, Leifo tėvas, pats pirmasis Kanados pakraščius pasiekė). J. Pr.

Patrick Nugent ir jo žmona Lucy, prezidento Johnsono dukte, birželio mėnesį ramiai laukia kūdikio. Ji sako, kad jai vistiek, berniukas ar mergaitė.

policija pasidaro žmogui artimesnė — ir laiškanėšiai mielėsnė... O jeigu kaimynas ir turi naujesnę mašiną, tai iš pusnies vistiek jos nematyti... Tik tokiam sniege glūdi tikroji demokratija. Tada visi lygūs — turi vienodai lygiai kasti sniegą.

Vienas ponas pasamdė sau juodą pilietį, kad išvalytų privačiai jo teritoriją. Parodė jam, kur negalima, nes akmenėliai išdėstyti — kur nereikia, nes tulpių svogūneliai sėdi — ir bendrai paminėjo, kad būtų gerai jei tas sniegas visai išnyktų. Grįžo ponas: gražiai viskas įvykdyta. Akmenėliai, tulpės — yra. Atidaro

garažą — o iš ten krinta ant jo sniego lava. Tas pilietis sniegą nuvalė ir sukrovė į garažą, juk kur dėt sniegą nebuvo kalbėta. O tas ponas yra Gamintojų bankelio direktorius, žinot tų bankelių, kur reikalauja jūsų bobutės mergaitinės pavardės ir trijų liūdininkų kad iškeisti čekį...

Jau prieš penkiolika metų minėjau per radijo, kad pradeda sugrybėti tautiečiai! Kad mus skandina amerikoniškos sofos. O dabar, kaip ta sena teta iš anekdoto, turiu didelį pasitenkinimą: sniegas man padėjo tą įrodyt. Europos miestuose tokie sniegai (Nukelta į 6 psl.)

COSMOS PARCELS EXPRESS

C O R P.

Patį žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA, Pa. 19122, — 1214 N. 5th St.	PO 3-4818
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	PL 6-6766
• WORCHESTER, Mass. — 169 Millbury Street	SW 8-2868

AGNĖ LUKSYTĖ

VĒŽLIUKAS BEPRASMAI RĖPLIOJA

(Tęsinys)

— Sakykit, ką jūs manot dėl jos sveikatos stovio dabar?

— Jai sugrįžta... liga sugrįžta, tik ji, vargšėlė, kovoja, taip kietai kovoja... — atsako motina, o tėvas palinguoja galvą.

— Iš ko jūs apie tai sprendžiat? Ar ji turi priepuolius?

— Ne, bet jos veidas ir akys pasikeitusios... be to — ji mus stebi.

— Diana man sakė, kad jūs ją stebit!

— Greičiausia taip ir bus, kad ji stebi mus, o mes ją — pasako tėvas.

— Tai ką mes visi turim daryti? Jūs ir aš? Ką? Jūs esat jos tėvai — geriau žinot, — paklausi.

Tėvas pradeda gyvai įrodinėti: — Ką gi, daug ko negalima norėti. Nėra nė ką daryti, tik mes visi turim stengtis ją, kaip galima ilgiau, nuo ligos sulaikyti. Ji labai bijo vėl susirgti, užtat matydama, kad visi laikosi su ja normaliai — pralinksėja. Liga šiek tiek atsitolina.

— Tai nesunku padaryti, jau vien dėl to, kad Diana yra nepaprastai protinga ir įdomi.

— Taip, Diana yra protinga ir būna, kad ji gali kam nors pasiryžti... — nėbaigia sakyti tėvas, tarsi jam kas gerklę užgūnužtų.

Motina pradeda tiesiog maldaujančiai prašyti:

— Jei kartais ji jums apie savo ketinimus pasisakytų — atkalbėkit. Mes jaučiam, kad ji jums tikėtų. Kokia linksma ji grįžo iš įstaigos tą dieną, kai jums apie savo ligą pasisakė ir jūs jos neatstūmėt. Ji pajuto, kad turi tikrą draugę, kuria gali pasitikėti.

— Jūs manot, kad ji galvotų

BALTAS EGZAMINAS

(Atkelta iš 5-to psl.)

yra per visą žiemą. Tik ten žmonės galvoja prieš tai, o čia dažniausiai po to... Klasiškas pavyzdys yra Pearl Harbour.

Žmogus yra auklėjamas ne tada, mieli ponai, kai bombos krenta, ir kai sninga, žmogus mokosi gyvenimo jau ir priešmokykliniame amžiuje. Ir ne tik meilės doleriui. Jį reikia mokyti tokių nmoderniškų dalykų, kaip artimo meilės, ir "nedaryk kitam to, kas tau nepatinka" ir tokių ir kitokių susenusių tiesų. O dar jeigu pridėsime tokias antikvarines senienas kaip "gerbk savo tėvą ir moliną" ir panašias, tai ir sūnėgas pasidarys malonumu. Tuomet su tokiu sniegu būtų kovojama su pilietine drąsa. O taip — tai kaip pelės miltuose: ir juokas ir gėda.

Marek Gordon skaitė šį savo feljetoną per radijo, Autoriui leidus, į lietuvių kalbą išvertė.

Algirdas Budreckas

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 11, 1967

apie nusižudymą? — paklausi, prisiminus Dianos pasisakymą, kad ji sprendžia gyvybinį klausimą.

— O taip, ji labai daug apie -tai galvoja... Matot, ji viską atsimena po priepolių ir dabar, pirmiems priepuoliams praėjus, ji gali tam pasiryžti... Kartą mums jau sakė — jeigu priepuoliui užėjus kuriam iš mūsų ką nors padarytų — niekada sau neatleisčiau, — atsako tėvas.

— Nors ir bepročių ligoninėje, mes visvien laimingesni. Ji ir ten betiksliai negyvena. Kai sveikata šiek tiek pagerėja, ji daug skaito; įdomu su ja pasišnekėti. O kiek džiaugsmo jai suteikia sesers vaikučiai: ji juos bučiuoja, pasakas pasakoją... O taip laukia mūsų ateinant. Visai kaip sveika. Kad tik ji gyventų... nors ir beprotnamyje — dėl mūsų, — nubaižia motina.

Užtikrinu, kad Diana per daug stipriai juos myli ir to nepadarys.

Dianai grįžus, tolimesnis mūsų visų pasikalbėjimas vėl vyksta, tačiau dabar vyrauja lengvos temos ir perdėtas linksnumas.

Nuobodžioji įstaigos atmosferoje mudviejų su Diana persimetami žodeliai — lyg klaidžiojančių ugnelių žybciojimais tamsioj naktį.

— Tos mergos taip daug apie mane plepa, kad man norisi spiegti, — sušnibžda man karta Diana.

— Būtų įdomu, Diana, jei tu imtum ir suspiegtum. Būtų šis tas naujo... mergos išties turėtų apie ką kalbėti, nes visos jų kalbos jau išsibaigusios, — atsakau jai.

Vėl rašau mašinėle. Kąžkas taip žviegiantčiai susičiūdo, kad sekretoriaus pavaduotojas, iškišęs galvą iš savo kambarėlio, pasižiūri ar viskas tvarkoj.

Pastebiu, kad visos tarnautojos rodo viena kitai Dianą, nes ji žiūri į sieną, lyg matytų ką prieš save.

— Spiegsiu! — pasako Diana, praeidama pro mane ir nueina tiesiai į moterų kambarį.

Po kiek laiko išseku ją. Randu ją sėdinčią ir rūkančią. Man įėjus, ji nepažvelgia į mane, bet lieka žiūrėti į sieną.

— Diana, mesk tą paprotį spoksoti tiesiai prieš save. Merginos prasimano kažką...

Diana pradeda juoktis.

— Kas tau yra? Ar aš ką juokingo pasakiau? — paklausi.

— Ar jos mano, kad čia išprotėjimo žymės? Man dar niekada nebuvo tikrai "užėję", bet jaučiu, kad "užeis"... Nežinau kada... Laikau, kol galiu.

— Tai ko tu taip žiūri į sieną?

— Leone, aš dar nesu buvus nuoširdi su tavim.

— Pasakyk, Diana, viską — pasakyk. Argi negeriau išsikalbėti, išsiaiškinti? Aną vakarą išsišnekėjot su tėvais apie grįžtančią ligą ir dabar yra daug geriau: ir tau ir jiems.

— Ar tu manai, kad aš jiems viską pasakiau? — Nežinau.

— Ne, neviską. Nemanau, kad tėvams galima būtų viską pasisakyti. Žmoguje yra toks, lyg ir atsakomybės jausmas prieš tėvus — stengtis juos pralinksinti ir pačių baisiausių dalykų nepasakyti.

Prisiminus savo pašnekesį su Dianos tėvais, užuominomis pasakau:

— Man atrodo, kad tėvai žino apie savo vaikus daugiau, negu vaikai mano, kad jie žino...

— Taip manai?... O gal? Ne, ne, mano tėvai to nežinotų.

— Ko nežinotų?

— Nors ir sunku apie tai kalbėti, bet turiu pasiryžti. Seniai ruošiuos su tavim tuo klausimu pasitarti. Sakyk, ar manai, kad verta gyventi įvairiems nepagydomiems ligoniams?

Tai pasakius, Diana susidomėjus stebi mano veidą.

Panašaus pasisakymo seniai laukiau ir imu karštai įrodinėti:

— Žinoma, kad verta. Jei visi nepagydomi ligonys būtų nusprendę, kad jiems nebeverta gyventi ir, daleiskim, nusižudę, tai pasakyk man, kaip gi būtų surasti vaistai. Norint surasti vaistus — reikia stebėti ir tirti ligonius.

— Beprotybė yra per daug paslaptinga liga, kad jos priežastį surastų ir tinkamus vaistus išrastų, — atkerta Diana beveik piktai.

Ar skaitei, kad Jungtinėse Valstybėse, prieš pirmą pasaulinį karą džiovininkams buvo parišami skambalai po kaklu, kad kiekvienas žinotų kas jie tokie ir galimai toliau šalintų? Džiova jau nebėra pati pavojingiausia liga.

Raupsuoliesiems dabar leidžiama gydytis namuose ir žmonės yra pratinami nuo jų nesišalinti, nes tai dar labiau apsunkina ir taip nelaimingą jų būklę. Niekas nebėga nuo bepročių...

Su laiku beprotybės liga bus ištirta ir ligonys išgydyti.

Dianos juokas užgniaužia tolimesnį mano pasiryžimą ta tema kalbėti. Jos juokas dirbtinas ir piktas.

— Niekas nebėga nuo bepro-

Colorado valstybėj gimusi ir august amerikietė, 19 metų čiuožėja Peggy Ann Fleming, Austrijoj skaitosi viena geriausių figūrinio čiuožimo čiuožėjų. Ji tikisi parsivežti aukso medalį.

čių! ? Tu moki gražiai kalbėti. Tik tada patikėsiu, kad tu esi tikra mano draugė, kai aš bepročių namuose tūnosiu, atrodydama taip baisiai, kaip ta baidyklė, kuri mane kankina, o tu atsilankysi ir kalbėsies su manim lyg niekur nieko.

— Ką čia prasimanai, kodėl tu išviso apie beprotnamį galvoji?

Diana pagriebia savo ilgą, kaštaninių rudų plaukų pluoštą.

— Paliesk mano plaukus. Jie sausi, kaip stagarai.

Paglostau ir nusigąstau. Jos plaukai šiurkštūs, tiesiog dreskia ranką. Stebiu jos veido odą — ji pilkšva, pasiurpus. Akys lyg aptrauktos kuo.

— Tyli, nes pati matai. Be to — ta kerėpla dabar mane aplanko kiekvieną naktį... Ji nieko nedaro, bet yra kitokia — baisesnė. Ji turi šimtus rankų ir jos nagai ugniniai. Baisiai ilgi...

Diana užsidengia rankomis akis.

Kurį laiką sėdžiu lyg pri-trenkta. Pagaliau atsistoju, paimu jos ranką ir lyg niekur nieko, lengvu tonu pasakau:

— Einam pasivaikščioti. Vis-

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraus-tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvy-bės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIE-NIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment In-surance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asme-nims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų na-riams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokestis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijū. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

VĒZLIUKAS BEPRASMAI RĒPLIOJA

vien jau pietų laikas. Valgy-
sim vėliau.

Diana atsistoja, suspaudžia
mano ranką ir, pažūrėjus man
giliai į akis, sušnibžda:

— Ačiū, miela drauge, kad
savo nuosirdumu sunkias ma-
no gyvenimo dienas paleng-
vini.

Išeinam į gatvę. Šiltas vėjas
pučia. Plepam niekus. Žiopsom
į langus. Sustojam prie
paukščių parduotuvės lango.
Didžiulis langas pilnas narve-
lių, kuriuose čiulba ir čirškia
kanarėlės ir papūgaitės. Pa-
langės vidury pripilta smėlio
ir padėtas didžiulis, lėkštas in-
das su vandeniu. Trys vėžliu-
kai, įsikasę smėly, vos ne vos
juda, o vienas miega vandeny.

Diana pasipiktina, girdi, tai
esą bebaigiami išnaikinti vietini
vėžliukai, vadinami trumpak-
pakliais.

Jie gyvena pelkėse. Ji skai-
čius, kad Australijos vyriausy-
bė griebis priemonių jų nai-
kinimą sustabdyti.

— Ką žmonės su jais veikia?
— paklausiu nustebus.

— Laiko daržuose, nes jie
ryja sraiges ir kitokių vikšrus,
bet aišku — reikia duoti ir pa-
pildomo maisto, kaip salotų
lapų, pririnkti daugiau srai-
gių...

— Kaip įdomu...

— Visai neįdomu. Kad vėž-
liukas nepabėgtų, jo nugaros
dangtelyje išgręžia skylutę ir
įveria retežėlį. Tą retežėlį už-
mauna ant vinies, dažniausiai
įkaltos į namo kerę. Jis taip
rėplioja ir rėplioja pusračiu.
Amžinas kalinys... Savaime
aišku, tokios sąlygos yra dirb-
tinios ir jie nelaisvėje trumpai
tegyvena.

— Gaila, bet šitam lange jie
dar labiau vargsta, be tyro
oro... — pasakiau.

Diana pagriebia mane už
rankos ir džiugiai pasako:

— Aš nupirksiu vieną! Jau
bus geriau pas mus, negu ši-
tam tvankiam lange tūnoti.
Mes jį gerai prižiūrėsime.

Ieinam į krautuvę. Diana
užmoka už vėžliuką penkioli-
ka šilingų ir, įdėta į kartoninę
dėželę, išsineša.

Grįžtam tiesiai į valgyklą.
Mums valgant, vėžliukas kreb-
žda dėžėj, o mes juokiamės.

Kiekvieną rytą Diana pasa-
koja vėžliuko nuotykius.

Vieną sekmadienio popietę
aplankau Dianą. Sėdim kie-
me ir stebim vėžliuko rėplioji-
mą.

Vėžliuko nugaroje, skaisčiai
raudonu nagų laku, užrašytas
Dianos namų telefono nume-
ris.

Diana paaiškina: jei vėžliu-
kas kokiū nors būdu pabėgtų
— žmonės jį radę — praneštų
kur jis randasi.

— Leone, tik pagalvok, kaip
beprasmiškai vėžliukas rėplioja!
— pasako Diana iššaukiančiai.

Suprantu, kad ji savo gyve-
nimą lygina su vėžliuko rėp-
liojimu.

— Vėžliuko rėpliojimas tiek
pat betikslis, kaip ir visų kitų
gyvių egzistavimas šioje žemė-

je — įskaitant ir žmones. Nei
daugiau nei mažiau.

— Vėžliuko rėpliojimas yra
pats beprasmiškiausias, — at-
kerta Diana.

— Visai ne! — atrėžiu jai.
— O kodėl ne? — atkakliai
vėl paklausia Diana.

— O štai kodėl! Visą popie-
tę sėdim ir žiūrim į jį, šnekam
apie jį, juokiamės iš jo. Jis
džiugina mūsų akį.

— Tik tokia jo uždotis žemė-
je? — paklausia ji panieki-
nančiai.

— Kas žino, kam kokias už-
dotis paskirta gyvenime? Vje-
nam, gal būt, paskirta tik gy-
venimu džiuginti kitus.

Diana ilgai patyli ir, karčiai
nusišypsojus, su pašaipą, kiek-
vieną žodžio skiemenį kapo-
dama, lėtai pasako:

— Beprasmiškai vėžliuko rėp-
liojimas džiugina akį!

Man aišku, kad Dianai kiek-
viena jos gyvenimo valanda
skaudi ir aš negaliu jai padėti.

Diana patylėjus paklausia
pro sukąstus dantis:

— Kodėl aš turiu sirgti, ko-
dėl? Ir kuo — beprotystės li-
ga.

Tyliu, nes neturiu jai jokio
atsakymo. Mano sieloje tuš-
čia ir nyku. Jaučiuosi esanti
jai labai bloga draugė.

— Diana, atleisk man, kad
nesu viena tų linksmų moterų,
kuri mokėtų maloniais žo-
džiais tave išblaškyti. Bijau,
kad mano draugystė tau sutei-
kia dar daugiau liūdesio.

— Mano sieloje yra taip juo-
da, kad kvailo tarškėjimo ne-
pakėsčiau. Man patinka tavo
niūrumas, neviltsis, nes žinau,
kad tu nevaidini. Tu esi dėl
manęs išsigandus ir už tai ne-
sijaučiu viena šioje klaidioje
žemėje. Ar ne klaidi žemė?

Man tylint, ji pagriebia ma-
ne už rankų ir rėkia:

— Sakyk, kad žemė klaidi,
sutik su mano nuomone, nes
aš nebeišlaikysiu!

Dabar ir aš mintyse nejuo-
tinis pradėdau Dianą lyginti su
vėžliuku. Kaip vėžliukas nu-
rėpliojys kuo toliausia, kiek jo
retežėlio ilgumas leidžia, ban-
do išsitraukti iš jo ir rėplioti
tolyn laisvas ir niekieno ne-
varžomas, taip ir Diana min-
tyse permašo įvairiausias ga-
limybes, kaip išsivaduoti iš
jai grūmojančios nelaimės.

Esu tikra, kad jai būtų leng-
viau nusižudyti, negu laukti
artyn beslenkančios ligos, bet
žinau, kad jos meilė tėvams
yra per daug galinga. Nė nea-
bejoju, kad ji dėl jų liks gy-
venti.

Ta popietė, dėja, mudvyje
paskutinė.

Pirmadienį Dianos nerandu
įstaigoje. Skanbinu į jos na-
mus. Atsiliepia motina, tylu-
tėliai pranešdama, kad kol
kas nieko neatsitiko, bet Dia-
na nepanorėjo eiti įstaigon.
Atsisakė daktaro. Taip pat pa-
reiškė nenorinti jokių lanky-
tojų.

— Jos akyse jau aiškiai ma-
tyti porciškiai... — nebaigus
motina padeda telefono ragelį.

Artistė ir dainininkė Eydle Gorme ga-
vo aukščiausią pažymėjimą už solo dai-
navimą ir dainos "Jeigu jis įžengty į
mano gyvenimą" plokštelę.

Praėjus keletai baimingų
dienų, Dianos motina praneša,
kad Diana jau rimtai serga ir
įstaigon nebegrįš. Paprašo su-
tvarkyti visus formalumus, su-
sijusius su darbovieta.

Tą patį vakarą nuvykstu pas
juos. Tėvai įveda mane į Dia-
nos kambarį ir išeina.

Man įėjus, ji nepaziūri į ma-
ne: tūno lovoje, keistoje po-
zoje, lyg tupėtų. Jos akių
žvilgsnis nejudrus, siaubingas.

Diana taip pasikeitus, kad
nenoromis prisimenu jos bu-
vusio sužadėtinio pabėgimą.
Nenuostabu, kad jis neištvėrė.
Ji yra ta pati Diana ir kartu
nebe ta pati. Iš jos sklinda
kažkas bauginančio.

Nė karto nepažvelgus į ma-
ne, kažkokiu būdu žino, kad
tai aš, nes lusliu balsu pasako:

— Leone, pasakyk mano tė-
vams, kad jie neatidėliodami
mane išvežtų... kol dar nevė-
lu... kol man dar neprasidėjo.
Jaučiu, kad greitai prasidės.
Jie yra visur... visur... o hja-
rybės... Nebegaliu savęs įti-
kinti, kad juos įsivaizduoju...
jie jau virtę tikrais. Vežkit
greičiau! Pasakyk mano tė-
vams, kad nebegailėtų manęs,
nebelaikytų namuose, nes kai
jie mane puls, nežinau ar mū-
sų namų durys ir langai atlai-
kys...

Ištisus metus lankau Dianą
bepročių ligoninėje kartu su

jos tėvais, seseria, giminėmis,
pažįstamais.

Kartais ji nieko su mumis ne-
kalba, tik vedžioja akimis po
kambarį, tarsi ką matytų, ar-
ba užsiima ausis, lyg nenorėtų
ko girdėti ir groteskiškai krū-
po veidą.

Jos veidas jau pakitęs — li-
ga gražius bruožus pakeitė į
kažką atstumiančio. Ilgos ir
vešlios jos blakstienos, kurio-
mis, jai dar sveikai esant, taip
žavėjaisi, dabar išsklapiu-
sios ir, lyg negyvų vorų kojos,
meta neįaukius šešėlius byl-
kiuose skruostuose. Degantis
jos akių pilkumas užgeso, tar-
si dumbliu apsitraukė.

Kiekvieną kartą apsilankius,
nenoromis lyginu ją su anų
dienų Diana ir nebeatpažįstu
jos. Klausiu savęs, ar aš ją vis
dar taip stipriai tebemylinu,
kaip anais laikais, prieš jai su-
sergant. Įrodinėju sau, kad
taip, bet širdy žinau, kad my-
linu aną Dianą, geriau pasakius,
prisiminimą anos Dianos, kai
ji dar nebuvo pamišus.

(Nukelta į 8 psl.)

Pilnai garantuotas pinigų siuntimas į Lietuvą

PER VNEŠPOSYLTORG
ĮSTAIGĄ MASKVOJE

US DOLERIŲ PAŽYMĖJIMAI

Pirkimui specialiose krautuvėse

apie kurias jūs esate jau daug
girdėję. Jūsų giminės galės pa-
sirinkti iš geriausių rūšių ame-
rikoniškų, vakarų Europos ir vie-
tinių prekių, kaip: maisto, tek-
stilės, drabužių ir daug kitokių
reikmenų. Tas prekes galima
įsigyti tik už dolerių pažymėji-
mus, bet ne už rublius, NES DO-
LERINIŲ PAŽYMĖJIMŲ VERTĖ
YRA DVIGUBAI DIDESNĖ NE-
GU RUBLIŲ. O KAINOS SPE-
CIALIOSE DOLERIŲ KRAUTU-
VĖSE YRA PER PUSE SUMA-
ZINTOS. Dolerinės krautuvės
randasi kiekviename didesniame
mieste. Jei kur nebūtų tokios
krautuvės, gavėjas gali pirkti
prekę paštu.

BE

JOKIO PAPILDOMO MOKESČIO

nei siuntėjui, nei gavėjui, nes
visas siuntimo išlaidas apmoka
Vnesposyltorg. Nieko neatskai-
toma. Pristatome per 3-4 savai-
tes. Nėra ribota. Galite siusti
bet kokią sumą ir daug kartų.

UŽSISAKYKITE DABAR
TIK PER

INTERTRADE
EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Prašykite nemokamo katalogo.

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, norįs pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano
Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaitis pa-
ruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti ne-
tolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo
laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiau-
stai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaitis knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis
Kas negali užėti "Naujienas", tai prašomas persiusti \$1.50 čekį
arba Money Orderį, pridėdam 20 c persiuntimui paštu, tokiu adresu

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knyga pasiųsiu

AMERIKA PRIEŠ 50 METŲ

Kazys J. Paulauskas, — buvęs "Sandaros" administratorius Bostone, š. m. kovo 3 d. "Tėvynėje" pateikia gana tikslų vaizdą, koks buvo ateivių gyvenimas Amerikoje prieš 50 metų. Kadangi daugumas "naujųjų ateivių", po II Pasaulinio karo čia patekę "kaip inkstai į laukus", nė supratimo neturi, kaip kūrės vadina mieji "senieji ateiviai", pravartu tai kai kada priminti:

Iki Pirmo pasaulio karo, 1914 metų, imigracijai nevaržomai vykstant, bet kurios tautos sveiki ir darbingi žmonės čia galėjo laisvai atvykti. Atvykstantieji iš Lietuvos veik visi buvo užaugę bežemių ir mažžemių šeimose. Jie tarnavo ūkiuose, tai net pradžios mokyklos nebuvo lankę. Nemažas skaičius nemokėjo nei skaityti, nei rašyti. Nenorėdami tarnauti Rusijos caro kariuomenėje, vyko Amerikon, įsiekdami laimingesnio gyvenimo. Atvykę kūrėsi sunkiai, pergyvendami bedarbių laikus.

Darbai ir uždabiai

Naujai atvykusiems bemoksliais ir anglų kalbos nemokantiems, nebuvo lengva su darbais, pasirinkimo jiems nebuvo, turėjo imti sunkiausius

VĖZLIUKAS...

(Atkelta iš 7 psl.)

Daktarai tėvams neduoda jokio aiškaus atsakymo dėl jos ligos, bet mums visiems aišku, kad Diana jau nebeturi jėgų su savo liga kovoti.

Kartą randam ją daug geresnę. Ji sąmoningai šneka, visų klausinėja įvairiausių dalykų, bet mane ignoruoja. Sėdžiu jausdamasi nereikalinga ir mano mintys nuklysta kažkur kitur.

Pabundu iš minčių ir sutinku į save įsmeigtas šaltas Dianos akis.

Susijaudinu, nes pasijuntu lyg kuo nusikaltus.

Diana, nepalijaujamai žiūrėdama į mane ir reikšmingai kirčiuodama kiekvieną žodžio skiemenį, paklausia:

— Ar beprasmis vėzliuko replejimas vis dar tebedžiugina tavo akį?

Jos klausimas per daug gerai suformuluotas, kad būtų be reikšmės. Žiūriu į ją ir staiga suprantu: tai ne klausimas, o apkaltinimas.

Ji ir heprotybės priepuolių metu stebėjo mane ir suprato mano atšalimą. Prisimenu, kad paskutines kelias savaites nė nebandžiau jos kalbinti. Klausiaus jos pasikalbėjimo su tėvais, seseria ir pažįstamais, likdama pašaline žiūrove, kuriai nėra nei skaudu, nei įdomu.

Mane užlieja gėdos jausmas. Ašaros pradeda nesuvaldomai blyrėti skruostais.

Diana, nenuleisdama akių nuo mano veido, pradeda juoktis keistai gargaliojančiu juokiu, kuris lyg kokia verdanti smala degina mano sielą.

Iš "Plunksna ir Žodis"

ir blogiausius darbus, bile gavus užsidirbti pragyvenimą. Tais laikais darbo agentūrų nebuvo. Dirbtuvėse dirbantys įprašydavo priimti draugą. Rytą atėjus prie dirbtuvių vartų, čia stovėdavo būriai bedarbių. Išėjęs "bosas" iš jų pasirinkdavo jam patinkamus darbininkus, o kiti turėjo grįžti sau atgal.

Savaitės darbas buvo 6 dienos, po 10 valandų. Vėliau buvo pagerinta ir šeštadieniais reikėjo dirbti tik iki pietų. Už darbą atlyginimo gaudavo po 5, 6, 7 ir truputį virš 7 dol. Ką nors sutaupyti buvo labai sunku, nes visgi reikėjo apsiųngti, pragyventi ir buvo kitokių išlaidų. Jei kam pasitaikydavo gauti darbą pavojingą ar labai sunkų, už kurį uždirbdavo iki 2 dol. per dieną, tai buvo laimės dalykas. Tokis galėjo ir sutaupyti, ir ištaigiau gyventi.

Darbininkų unių tuomet nebuvo, tai darbo sąlygų pagerinimo ir mokesčio padidinimo reikalauti buvo negalima. Viskas priklausė nuo darbdavio malonės. Dirbtuvės nebuvo dar nė moderniskai įrengtos. Didelius svorius darbininkai turėjo kilnoti rankomis.

Ilgos darbo valandos nedaug kam davė progos lankyti vakarines mokyklas, kad pramokti kalbos, skaityti, rašyti ar kokio amato. Turintieji geresnius darbus lankė mokyklas ir įsigijo net profesijas. Žinoma, nedaug tokių buvo.

Pragyvenimas pigus

Už eilutę drabužių mokėdavom nuo 5 iki 10 dol., marškinius gaudavom už 25 c., batus už 50 c. iki virš dolerio, mėsos svaras nuo 4 c. iki 10 ar 15 c. Todėl ir mažai uždirbdami galėjom pragyventi.

Namuose centralinių apšildymų nebuvo. Virtuvėse čigūninės (casting) krosnys buvo kurenamos malkomis ar anglimi. Elektros šviesos namuose dar mažai kur buvo, varlėdavo gazą.

Iki Pirmo pasaulio karo lietuvių, palyginti su šiais laikais, butų nuomodavo nedaug. Užtat atvykę "grinoriai" gyvendavo pas lietuvius labai ankštai. Kambarėly stovėdavo kiek tilpo lovų ir jose gulėjo po tris ir keturis žmones.

Maistui laikyti buvo "aisbaksai", sukalti iš medinių lentų. Viršutinėn dalin įdėdavo gabalą ledo, tai maistą palaikydavo šaltai. Būdavo "aismenai", kurie pardavinėdavo šeiminiškoms ledą. Muziką ir dainas išgirdavo iš grojamų gramafonais rekordų, o žinias pasiskaitydavo iš laikraščių.

Naujienu administracija turi daug gražių ir nebrangių knygų, kurias galima tik už kelis dolerius įsigyti. Knyga yra geriausias žmogaus draugas, tad ir Tamsta įsigyk bent keletą tokiu draugų.

St. Paul, Minn. zoologijos sode Sibėrijos tigrė atsivedė kelis tigrūkus. Zoologijos sodo tarnautojai maitina mažus tigrūkus.

Prisikelianti Lietuva

Prof. Jack J. Stuko naujausia dovana Lietuvos draugams "Awakening Lithuania"

Gauta ką tik pasirodžiusi Seton Hall universiteto profesoriaus Dr. Jokubo (Jack) Stuko solidžiai išleista, tvirtais žaliais viršeliais, aukso įspaudu, 188 pusl. knyga apie Lietuvą anglų kalba, pavadinta "Awakening Lithuania" su Lietuvos atstovo Juozo Kajacko įvadu ir paties autoriaus pratarmė. Dail. Jono Subačiaus iliustruota su Lietuvos žemėlapiu ir dideliais, visą puslapį užimančiais, aiškiais Mindaugo, Gedimino, Vytauto, Donelaičio, Daukanto, Mickevičiaus, Valančiaus, Baranausko, Basanavičiaus, Kudirkos, Maiironio, Vydūno, Vaižganto, Smetonos, Martyno Jankaus ir Dr. Šliupo paveikslais, turi 3 dalis: 1. Ankstyboji istorija. 2. Lietuva ir Lenkija ir 3. Lietuva po rusais. Tai yra autoriaus eilės metų mokslinio darbo daktarui gauti apipavidalinimas, vertinga knyga įteikti lietuviškai nemokantiems ir bendrai esantiems ir būsimiems Lietuvos draugams. Knygos sponsorius yra Kazys Sipaila iš Hillside, N. J., naujasis ateivis. Knyga gaunama "Lietuvos Atsiminimų" Radio Valandos įstaigoje, 1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.

"Knyga parašyta sklandžia kalba. Ji labai geras šaltinis greitai susipažinti su Lietuvos istorija tiems, kurie nemoka lietuvių kalbos. Reikėtų, kad ji būtų visų miestų ir universitetų bibliotekose.

Jos autorius ir leidėjas labai pagirtini, kad jų pastangomis turime šitokią vertingą knygą", rašo A. S. Trečiokas iš Newarko.

J. Pr.

ROMA. — Italijos prezidentas Saragatas įspėjo Italijos teisėjus ir prokurorus, kad jie neturi teisės streikuoti. Teisininkai siekia aukštesnių atlyginimų.

TILŽEJE ŠIANDIEN 37,000 GYVENTOJŲ

Olštynė (Allenteine), Rytų Prūsijoje leidžiamame lenkų laikraštyje "Głos Olsztynski" atspausdintas platesnis pranešimas apie dabartinę padėtį sovietų rusų valdomame Tilžės mieste prie Nemuno. Tilžė, kurios senas istorinis vardas yra sovietų pakeistas "Sovietsku", skaitomas didumu antroju po Karaliaučiaus miestu. Tilžėje (bolševikai "Sovietske") šiandien gyvena 37,000 žmonių, reiškia visu tūkstančiu mažiau kaip prieš karą.

Rusai planuoja Tilžėje pastatyti didelį vandens uostą, kurs būtų pradžia jų planuojamo didelio vandens kelio išilgai Nemuną, nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Atė Rūta, Žemės Šauksmas. Apsakka, išleista 1966 Jaunimo Metais A. Luko lėšomis. Leidėja-Knygos Mylėtojų Draja Kanadoje. Viršelis pieštas dail. J. Paukštienės Chicagoje. Knyga skirta lietuvių į Sibirį trmimo 25 metų sukakčiai paminėti Knyga 5x7 colių formato, Chicagoje gaunama pas Karvelį ir K. Rožanską. 3605 W 71st St.

TABLETĖ

Pasakojamas anekdotas apie kūdikį, kurs gimė kvatodamas. Negalėdamas sulaukti, kuomet kūdikis baigs juoktis, daktaras pasišaukė savo kolegą, parodyti peregėtą prajovą. Beanalizuodami daktarai pamatė, kad kūdikis dešinę rankutę laiko kietai sugniaužęs į kumštį. Kūdikio kumščiuoką atidarę, daktarai nustebė: kūdikis kietai apgniaužęs laikė t a b l e t e . . .